

BODNÁR TAMÁS

„Hajrá, Hellász!”

Hitler békegalambja, avagy a berlini olimpia

1936. augusztus 1-jén reggel hat órakor a német rádió zenés ébresztője szólalt meg Berlin-szerte. A város lakosságának nagy része ezen a napon nem munkába sietett, hanem a város egyik sportlétesítményébe, amit *Reichssportfeld*nek neveztek. Ez a nap ugyanis nem akármilyen nap volt. Ez volt ugyanis a XI. nyári olimpiai játékok megnyitásának napja. Délután négy óra tizennégy perckor harangszó csendült. „Die Olympia-Glocke” (Olimpiai harang) hirdették a németek saját újításukat. Az olimpiának ugyanis volt már zászlaja, jelvénye, esküje és megszokottá vált a díszlövés, a galambbröptetés is. A németek ezt végiggondolva úgy döntöttek: legyen hát harangja is az olimpiának. Lett. Szép gondolat, és szép volt a hangja is, ám valami mégis egy kis falsot adott az egésznek. Az volt a kérdés: vajon kikért szól a harang? A harang saját felirata szerint a világ ifjúságát szólította. Igen, most még talán sportversenyekre, de előre vetített ez már valami más is, hiszen a harang hangját a stadion felett elhúzó katonai gépek hangja tompította, amelyek ekkor még szintén csak dekorációs célokat szolgáltak. Ez a furcsa kettősség egyébként a harangon magán is látszott, hiszen a harang két oldalán a: „Hívom a világ ifjúságát.” felirat fölött az olimpiai ötkarika volt látható, azonban az olimpia jelvényét a német birodalmi sas tartotta karmaiban.

De hogyan is került sor ennek az olimpiának a megrendezésére? Nos, egyszer

1916-ban Berlinben már majdnem volt olimpia, ezt azonban elsöpörte az I. világháború. A háború után a németek sokáig még részt sem vehettek az olimpián, nemhogy megrendezhettek volna egyet. Az idők azonban változnak. A Nemzetközi Olimpiai Bizottság 1931-es barcelonai közgyűlésén az 1936-os olimpia rendezési jogát ismét Berlinnek ítélik. Az 1933-as „rendszer váltás” azonban elgondolkoztatja a bizottság tagjait. A bizottság 1933 júniusában Bécsben tartott közgyűlésén a német kormány képviselője, Theodor Lewald azonban mindent elkövet, hogy a bizottság kitarson régebbi döntése mellett. Kijelenti, hogy tiszteletben tartják az olimpiai szabályzatot, sőt még a német származású üldözöttek számára is lehetővé teszik az olimpián való részvételt. Ennek reményében a bizottság meghagyta Berlin rendezési jogát.

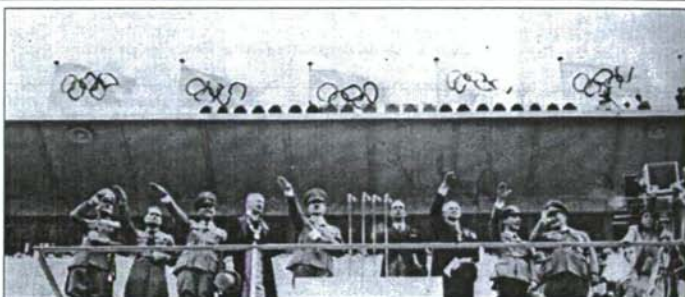
A németek valóban ki is tettek magukért mind rendezésben, mind pedig létesítmények

terén. A Reichssportfeld mint főszintér 110 000 nézőt volt képes befogadni, az építészeti-
leg is különleges úszóstadion
tizennyolcezet, a fedett-
pályás sportok csarnokába, a
*Deutschlandhalle*ba pedig
20 000 ember fért be. Ezen
kívül az evezősök Grünau-
ban, a vitorlázók pedig Kiel-
ben külön szállást kaptak. Az

olimpiai falu 5000 férőhelyet biztosított a
férfi versenyzőknek és a kísérőknek. (A női
versenyzőket ugyanis külön szállodában he-
lyezték el.) És a stadionok folyamatosan tele
is voltak. Összesen ötmillió jegyet adtak el.
A sporteseményekre való kijutást is egészen
fantasztikusan szervezték meg. A Német
Birodalmi Vasút, a Reichsbahn július 28. és
augusztus 17. között 2159 különvonatot
indított és a fenti időszakban összesen 3,9
millió utast szállított Berlinbe ill. Berlinből.
A főváros városi vasútja az S-Bahn is kített
magáért, augusztus 1. és 17. között 8341
különjáratot indított és összesen 28,4 millió
embert szállított el a város különböző pont-
jaira. Ezek azonban még csak egy részét
jelentik a rekordoknak és újdonságoknak,
amelyek ezt az olimpiát fémjelzik, hiszen a
fő szenzációkat a sportversenyek és a hozzá-
juk kapcsolódó események hozták.

A nyitóünnepségen viszont zavarba jött
néhány ország delegációja. Nehéz volt ugya-
nis eldönteni, hogy az országok csapatainak
bevonulásakor az ún. „Führer-páholy” előtt
elhaladva a hagyományos, vagy pedig az
„új” német módon tisztelegjenek. A delegá-
ció nagy többsége aztán végül a vendégba-
rátság jegyében a német tisztelegés mellett
döntött. Így előre lendített jobb karral tisz-
telgett többek között még a francia és a ka-
nadai csapat is. Az összes nagy esemény
részletes ismertetése túlságosan hosszadal-
mas lenne, így következzenek ezen talán
kissé furcsa, de mindenképpen különleges

SPORT – A DIKTATÚRA SZOLGÁLATÁBAN

olimpia nagy eseményei és eredményei cím-
szavakban. A XI. olimpiai játékok augusztus
1. és 16. között zajlanak 49 ország részvéte-
lével, ami rekord az olimpiák addigi történe-
tében. A 49 ország összesen 4066 versenyző-
t delegál. 147 verseny 20 sportágban, ami
szintén rekord. Rádióközvetítések 41 or-
szágba, valamint elkészül az első kísérleti
tévéadás is. Leni Riefenstahl forgat filmet az
olimpiáról 80 operátorral dolgozva. Most
pedig következzenek a sportteljesítmények
sportáganként:

Atlétika • elektromos mérőeszközök be-
vezetése és a célfotózás tökéletesítése; 12
világcsúcs, 27 olimpiai csúcs. Az USA meg-
előzi Németországot és Finnországot. To-
vábbi 21 ország szerez érmeket.

Súlyemelés • Egyiptom és Németország
az első helyen.

Ökölvívás • a legnépesebb verseny nagy
teljesítményskálával. Németország, Argen-
tina és Franciaország vezetnek.

Vívás • először alkalmaznak elektromos
találatjelzőt. A legeredményesebbek: Ma-
gyarország és Olaszország.

Lövészet • csak három verseny.

Öttusa • : vége az addigi svéd győzelmi
sorozatnak ebben a sportágban. A német Gott-
hard Handrick győz az amerikai Charles
Leonhard és az olasz Silvano Abba előtt.

Lovaglás • a német lótenyésztés számá-
ra is győzelem, mivel minden német lovas
német lovon ült.

Kerékpár • Franciaország fölény.

Torna • nőknél is és férfiaknál is német siker. Őket Svájc követi.

Úszás • Japán megőrzi fölényét. Csik Ferenc ragyogó szereplése száz méteren. A nőknél Hollandia sikere.

Evezés • német siker.

Kajak-kenu • először szerepel olimpiai sportágként.

Vitorlázás • a Kieler Fördén négy hajóosztályban négy ország győz.

Labdarúgás • egy olasz egyetemista csapat meglepő győzelme. Németország kiesik Norvégiával szemben.

Gyepabda • India ismét nagy fölénybe kerül.

Kosárlabda • először az olimpián. Az USA győz Kanada és Mexikó előtt.

Kézilabda • először az olimpián. Németország győz Ausztria és Svájc előtt.

Vízilabda • Magyarország győzelme Németország és Belgium előtt.

* * *

Alapvetően tehát a hazaiak remekeltek. Az éremtáblázaton is övük az első hely, hiszen a német csapat összesen 33 arany, 26 ezüst és 30 bronzérmét nyert. Ezzel szemben az USA csak 24 aranyat, 20 ezüstöt és 12 bronzot mondhatott magáénak. A németek mégsem voltak azonban maradéktalanul boldogok, ugyanis atlétikában, amit a sportok királynőjének is neveznek nem sikerült hírnévre szert tenniük, mert azt elragadta előlük egy huszonhárom éves fiatalember, aki az atlétikai számokban egyénileg hat napon belül négy aranyérmét szerzett, és így ő kapta meg az olimpia legeredményesebb versenyzője címet is. Ez a fiatalember azon kívül, hogy amerikai volt, ráadásul még színes bőrű is, ami végleg nem illett bele az akkori német eszményképbe. Ennek volt kö-szönhető, hogy egyes vélemények szerint Hitler, aki addig minden versenyzőnek gratulált, Jesse Owens-szel – mert ő volt ez a fiatalember – nem volt hajlandó kezét fogni

és az ünnepélyes záróbankettra sem hívták meg.

Mindent összegezve azonban az akkori nemzetközi közvélemény mégis úgy ítélte meg, hogy a németek kitétek magukért, és sikerült az addigi egyik legfényesebb olimpiát megrendezniük. A NOB akkori elnöke Henri de Baillet-Latour gróf elutazásakor azzal búcsúzott Wilhelm Frick belügyminisztertől, hogy köszönje meg nevében a német népnek a ragyogó fogadtatást, melylyel a versenyeket és a résztvevőket fogadták, és ami minden versenyzőben mély emléket hagyott hátra. Ami a mély emlékeket illeti a grófnak igaza volt, de az a furcsa érzés, ami már a megnyitókör kialakult a résztvevők némelyikénél, néhány év múlva szomorú bizonyítást nyert és ennek köszönhetően a nemzetszocialista kormányzatra nem elsősorban a fényesen megrendezett olimpia miatt emlékszik a világ közvéleménye.

Felhasznált irodalom:

TAKÁCS FERENC: *Az olimpiák*. Budapest, 1996.

KERESZTÉNYI JÓZSEF: *Kis Olimpiatörténet*. Budapest, 1988.

A sport krónikája. Budapest, 1996.

